

DE ADVENTKERK EN DE OECUMENE

Het begrip 'oecumene' is niet altijd voor iedereen precies hetzelfde. Daarom volgt hieronder een korte beschrijving van wat de Rooms-katholieke Kerk en de Wereldraad van Kerken daaronder verstaan, en hoe ze zich tot de oecumene verhouden. Daarna zullen we aandacht besteden aan de visie van de Adventkerk op 'de oecumenische beweging' en de vorm van 'oecumene' die de Adventkerk voor ogen staat.

Ter inleiding op dit onderwerp is het zinvol om eerst even kort stil te staan bij de vraag hoe de kerken *verdeeld* zijn geraakt. Hier volgen enkele feiten en gebeurtenissen met betrekking tot het ontstaan van de kerkelijke verdeeldheid.

Hoe de Kerk van Christus verdeeld raakte

-Conflict tussen Rome en de Oosterse kerken

Jezus had zijn discipelen opgedragen het evangelie te verkondigen 'in de gehele wereld'. In de loop der tijd ontstonden een aantal belangrijke christelijke centra, zoals Antiochië, Alexandrië, Jeruzalem en Constantinopel. De bisschoppen van deze steden genoten groot aanzien en werden 'patriarchen' genaamd. De bisschop van Rome werd aanvankelijk beschouwd als de 'primus inter pares' (de eerste onder gelijken). Toen keizer Constantijn Constantinopel tot hoofdstad maakte (330 na Chr.), trok de bisschop van Rome steeds meer macht naar zich toe. Na de verdeling van het Romeinse Rijk in een Oost- en West-Romeins Rijk (395 na Chr.) groeiden de Oosterse kerken en 'Rome' steeds verder uit elkaar. Behalve door rivaliteit om de macht deden er zich ook steeds grotere verschillen voor in leer en rituelen. Uiteindelijk liepen de spanningen tussen Rome en de Oosterse kerken zover op dat het tot een uitbarsting kwam. Vertegenwoordigers van de bisschop van Rome en die van de patriarch van Constantinopel spraken in 1054 wederzijds de banvloek over elkaar uit. De banvloeken werden pas in 1965 herroepen. Maar de scheiding duurt nog steeds voort.

-Rome en de Protestantse kerken

Sinds het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) wordt in het oecumenische spraakgebruik van Rome steeds naar de protestanten verwezen als 'de gescheiden broeders'. Dit taalgebruik is geheel in de oecumenische geest van verzoening en toenadering waarnaar men vanaf die tijd streeft. Maar het is geen reële weergave van de historische feiten. Zoals paus Leo IX de ban uitsprak over de patriarch van Constantinopel en daarmee over de Oosterse Kerken, zo deed Rome ten tijde van de Reformatie zélf de grote 'broeders' hervormers (en/of hun geschriften) in de ban en daarmee ook hun volgelingen. Het zijn dus niet de Protestanten die de scheiding op hun geweten hebben, maar Rome heeft hen zelf de Kerk uitgezet (of vaak nog veel erger). Dat was in elk geval de gang van zaken in de beginfase van de Hervorming. Later ging het wat anders. Bijvoorbeeld, in de 'Vrede van Augsburg' (verdrag tussen Keizer Karel V en de Duitse Keurvorsten, 1555) werd vastgelegd dat de religie van de vorst ook de religie was van zijn gebied (*Cuius regio, eius religio/Wiens gebied, diens godsdienst*). Later zijn de Protestanten onderling steeds verder verdeeld geraakt en versplinterd. De Anglicaanse kerk is een ander verhaal. Die heeft zich wél zelf van de Kerk van Rome afgescheiden. Voorafgaand aan het Tweede Vaticaans Concilie was er geen sprake van een weg naar verzoening tussen Rome en de Protestantse kerken. Rome was zelfs fel gekant tegen alle oecumenische activiteiten. Toen aan het begin van de 20e eeuw de Protestantse oecumenische beweging vorm begon te krijgen, nam Paus Pius XI heftig stelling daartegen. In zijn zendbrief *Mortalium Animos*ⁱ ('Over de bevordering van de werkelijke eenheid van religies') gebruikte de paus niet mis te verstane bewoordingen over deze oecumenische initiatieven. In een toelichting op dit schrijven, uit Katholieke bron, lezen we:

"De Paus wijst op de strevingen naar een eenheidsgeloof en naar een soort panchristendom en betitelt deze bewegingen als een gevaar voor de ware godsdienst, daar zij berusten op een dwaling.

Vervolgens verkondigt de H. Vader de juiste leer aangaande de ware godsdienst, welke de geopenbaarde godsdienst is, toevertrouwd aan de katholieke Kerk, welke de éne Kerk is, de Kerk van Christus, door Hem gesteld onder één Hoofd ter bescherming van één leer.... Met de volheid van zijn gezag spreekt de Opperherder zijn "Non Possumus" uit: voor katholieken zijn genoemde herenigingspogingen onmogelijke ondernemingen, beledigend voor de openbarende God, voor de waarheid en voor de Kerk. Na een uiteenzetting van door de gewraakte strevingen bedreigde geopenbaarde leerstukken, - over Kerk en Leergezag, over Sacramenten en Heiligenverering, - wordt de ene weg ter hereniging gewezen: die van gehoorzame onderwerping aan de Moederkerk."ii

Oecumene: de Kerken op zoek naar eenheid

We zijn nu dus in duidelijk andere tijden beland, in zoverre het de omgang tussen de kerken onderling betreft. Oecumene is zelfs een van de speerpunten van het beleid van de Rooms-katholieke Kerk geworden. Hieronder laten we de Oosterse kerken buiten beschouwing, omdat Rome daar theologisch/dogmatisch heel anders tegenaan kijkt dan tegen de Protestantse kerken. Wat voor ons van direct belang is om te weten, is wat Rome en de Wereldraad van Kerken verstaan onder de term 'oecumene'.

I) 'Oecumene' volgens Rome

Het bekendste gezaghebbende document van het tweede Vaticaans Concilie over de oecumene is ongetwijfeld *Unitatis Redintegratio* (hierna afgekort als UR). Dit document ademt weliswaar een geheel andere geest dan *Mortalium Animos*, maar een aantal belangrijke elementen uit de boodschap van Paus Pius XI blijken niettemin onveranderd te zijn gebleven. Rome beschouwt een aantal zaken met betrekking tot 'de Kerk van Christus' als onwrikbare waarheden. Deze onderwerpen moeten in de oecumenische dialogen wel bespreekbaar worden gemaakt, maar ze zijn absoluut *niet onderhandelbaar*. Anders gezegd, het is ondenkbaar dat over deze onderwerpen (dogma's) compromissen gesloten zouden kunnen worden. Hieronder volgens enkele van de belangrijkste aspecten van Rome's visie op de oecumene, die ontleend zijn aan *Unitatis Redintegratio*.

a) Wat is 'oecumene'?

"De bevordering van het herstel der eenheid onder alle christenen is een van de voornaamste doelstellingen van het tweede heilig Vaticaans Oecumenisch Concilie." Deze beweging voor de eenheid wordt "de oecumenische beweging" genoemd (UR-Inleiding). "Onder 'Oecumenische beweging' verstaat men de activiteiten en de initiatieven, die men ... organiseert om de eenheid onder de Christenen te bevorderen." (UR 1-3).

b) Activiteiten en initiatieven die de oecumene bevorderen

-geen onjuiste of onaangename dingen over elkaar zeggen:

"Dit zijn op de eerste plaats alle pogingen om woorden, oordelen en daden te vermijden, die niet naar billijkheid en waarheid zijn afgestemd op de situatie van onze gescheiden broeders en daardoor de betrekkingen met hen bemoeilijken." (UR 1-3)

-helder zijn over je eigen identiteit:

"Verder de 'dialog' tussen goed onderlegde deskundigen... uit verschillende Kerken of gemeenschappen... waarbij ieder de leer van zijn eigen gemeenschap scherper uiteenzet en het eigen karakter ervan duidelijk belicht." (UR 1-3)

-sociaal-economische samenwerking (hulpverlening) en gemeenschappelijk gebed

"Ook komen die gemeenschappen zo tot een bredere samenwerking op alle terreinen, waar het gemeenschappelijk welzijn eisen stelt aan het christelijk geweten, en, waar het kan, verenigen zij zich in een eensgezind gebed." (UR 1-3).

c) Terugkeer tot de Rooms-katholieke Kerk

Wanneer de katholieken op de juiste wijze oecumene 'bedrijven' (zie hierboven) zal dit het resultaat zijn:

"Langs deze weg zullen geleidelijk de hinderpalen voor de volmaakte kerkelijke gemeenschap worden overwonnen en zullen alle Christenen ... worden samengebracht tot de eenheid van de éne en enige Kerk. Deze eenheid... bestaat, naar wij vast geloven, onvergankelijk in de katholieke Kerk." (UR I-3).

d) Gedoopte Protestanten behoren in beginsel reeds tot deze 'enige ware kerk'.

"Want zij, die in Christus geloven en geldig gedoopt zijn, hebben een zekere, zij het onvolmaakte, gemeenschap met de katholieke Kerk. Ongetwijfeld bestaan er... talrijke en soms ernstige beletselen voor een volledige kerkelijke gemeenschap, die de oecumenische beweging uit de weg tracht te ruimen. Toch worden deze mensen, door het geloof in het Doopsel gerechtvaardigd, in Christus ingelijfd en daarom dragen zij met recht de erenaam van Christen en worden zij door de kinderen van de katholieke Kerk met recht erkend als broeders in de Heer." (UR 1-2)

"Het Doopsel vormt dus de sacramentele band van eenheid tussen allen, die er door zijn wedergeboren. Toch is het Doopsel op zich slechts een eerste begin, omdat het geheel en al de volheid van het leven in Christus tot doel heeft. Daarom is het Doopsel gericht op de volledige belijdenis van het geloof, op de volledige inlijving in het heilsinstituut, gelijk Christus dit heeft gewild, en eindelijk op de volledige opname in de eucharistische gemeenschap." (UR 3-4)

e) Protestanten moeten nog volledig worden "ingelijfd"

Het einddoel van de oecumene is dat alle christenen in de Rooms-katholieke Kerk moeten worden ingelijfd:

"Wij geloven nl., dat de Heer alle goederen van het nieuwe Verbond alleen aan het apostelcollege, met Petrus als hoofd, heeft toevertrouwd, en wel om op aarde het éne Lichaam van Christus te vormen, waarin allen, die reeds op enigerlei wijze deel uitmaken van het volk Gods, volledig moeten worden ingelijfd." (UR 1-2).

f) Eucharistie is het ultieme teken van eenheid

"En Hij stelde in zijn Kerk het wonderbaar sacrament in van de Eucharistie, dat de eenheid van de Kerk verzinnebeeldt en verwezenlijkt." (UR I-1)

g) Eerst 'volmaakte kerkelijke gemeenschap' bereiken, pas daarna 'eucharistische gemeenschap'

Protestantse kerken moeten eerst *één kerkelijke gemeenschap met Rome* hebben gevormd, vóórdat zij samen met de Rooms-katholieke gelovigen de Eucharistische mogen vieren. Als eenmaal:

"... de hinderpalen voor de volmaakte kerkelijke gemeenschap worden overwonnen ... zullen alle Christenen in de éne viering van de Eucharistie worden samengebracht tot de eenheid van de éne en enige Kerk. Deze eenheid, die Christus van het begin af aan heeft geschonken aan zijn Kerk, bestaat, naar wij vast geloven, onvergankelijk in de katholieke Kerk..." (UR 1-3).

h) Rome is onvermurwbaar over de voorwaarde voor gezamenlijke eucharistieviering

"Omdat Katholieken geloven dat de viering van de eucharistie een teken is van de realiteit van de eenheid in het geloof, in leven en aanbidding, worden leden van de kerken waarmee we nog niet volledig zijn verenigd gewoonlijk niet tot de Communie toegelaten... Het is daarom, normaal gesproken, voor niet-katholieken onmogelijk om de Heilige Communie te ontvangen, want door dat wel te doen zouden we een eenheid verkondigen die helaas in werkelijkheid niet bestaat."ⁱⁱⁱ

"... voor katholieken veronderstelt de eucharistische gemeenschap volledige gemeenschap met de kerk, en om die reden is intercommunie in het algemeen niet mogelijk, en ook is een gezamenlijke oecumenische viering niet toegestaan."^{iv}

"De Eucharistie", zo schrijft paus Benedictus, "veronderstelt volledige gemeenschap met de Kerk... Naar onze opvatting zijn eucharistische gemeenschap en kerkelijke gemeenschap zodanig met elkaar verbonden dat het gewoonlijk onmogelijk is dat niet-Katholieke christenen het eerstgenoemde mogen ontvangen zonder het voorrecht van het laatstgenoemde te ervaren."^v

Korte samenvatting. Voor Rome zijn een aantal standpunten van wezenlijk belang bij het oecumenische proces, dat uiteindelijk moet leiden tot een hereniging van de 'gescheiden broeders'

met de Rooms-katholieke Kerk. Het grootste en meest opmerkelijke verschil tussen *Mortalium Animos* en *Unitatis Redintegratio* is de verzoenende toon waarop in laatstgenoemde document over de Protestanten wordt gesproken. In beide documenten is in geen enkel opzicht sprake van een 'verborgen agenda' of iets dergelijks. Over zowel het proces als het einddoel van de oecumene is Rome glashelder. *Rome weet waarvoor het staat, en Rome zegt ook waarvoor het gaat.*

II) 'Oecumene' volgens de Wereldraad van Kerken

Wat is de Wereldraad van Kerken?

"De Wereldraad van Kerken is een christelijke organisatie die zich toelegt op het zoeken naar eenheid onder de christenen. Het is een vrijwillige gemeenschap (associatie) van kerken die de Heer Jezus Christus belijden als God en Zaligmaker."^{vi}

"Er zijn omstreeks 340 kerkgenootschappen lid van deze organisatie. De leden hebben samen zo'n 500 miljoen leden in meer dan 110 landen... Binnen de Wereldraad van Kerken is vrijwel iedere christelijke stroming vertegenwoordigd... Het grootste kerkgenootschap ter wereld, de Rooms-katholieke Kerk, is geen lid van de Wereldraad van Kerken, maar werkt wel samen met deze organisatie."^{vii}
Het Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten is géén lid van de Wereldraad.^{viii}

Wat beoogt de Wereldraad van Kerken?

Als leden van deze gemeenschap wordt van de lidkerken verwacht dat ze:

- a) zich geroepen weten tot **het doel van zichtbare eenheid in één geloof en één eucharistische gemeenschap**
- b) in toenemende mate gezamenlijk getuigen in het werk van zending en evangelisatie
- c) zich inzetten voor christelijke dienstbaarheid, door het lenigen van menselijke nood, hindernissen weg te nemen die mensen van elkaar scheiden, rechtvaardigheid en vrede na te streven, en de heelheid van de schepping te bewaren
- d) meewerken aan nieuwe vormen van eenheid, aanbidding, zending en dienstbetoon^{ix}

Beperkingen van de Wereldraad van Kerken

Als organisatie van ruim 300 kerkgenootschappen met 500 miljoen leden is het in de praktijk niet haalbaar even duidelijke criteria op te stellen voor de oecumene als Rome dat heeft gedaan. De Wereldraad heeft diverse commissies ingesteld om te werken aan een vormgeving van het oecumenische proces. Dat is met name een taak van de 'Commissie voor Geloof en Kerkorde'. Ook al is Rome geen lid van de Wereldraad, in deze commissies is ze wél is vertegenwoordigd. De stem van Rome in deze Commissie is in de documenten vrijwel overal zichtbaar en merkbaar. Op theologisch/oecumenisch gebied is er in de afgelopen jaren weliswaar op papier hier en daar vooruitgang geboekt, maar in de werkelijkheid van het dagelijks leven is er van grote oecumenische vooruitgang nog maar weinig te merken. Een kenmerkend voorbeeld hiervan is wellicht het zogenaamde *Lima rapport* uit 1982. Kernpunten daarin zijn Doop, Eucharistie en Ambt. Wie toen durfde dromen van aanzienlijke vooruitgang in het oecumenische proces werd door Rome al snel ontuchtend. Inmiddels is er wél wederzijdse dooperkenning gekomen. Maar van gemeenschappelijke eucharistieviering is van de kant van Rome absoluut geen sprake (zie punten **g** en **h** hierboven). Ook aan het pauselijke oppergezag valt door Protestanten niet te tornen.

'Oecumenische vermoeidheid' tussen Rome en Protestanten?

In maart 2011 liet bisschop Gerard de Korte (Groningen-Leeuwarden) weten dat eenheid tussen Rome en de Reformatie volgens hem nog ver weg is. De bisschop participeert vanuit de Rooms-Katholieke Kerk in de Raad van Kerken.

"Er tekent zich een beeld af van de oecumene waarbij de verschillen tussen Rome en de kerken uit de Reformatie in stand blijven. De boodschap is vooral 'leer er mee te leven' en 'blijf in gesprek'. Plaatselijk leven de verschillen amper. De tegenstellingen hebben daar meer te maken met nestgeur

dan met theologie. Toch moet ook de ontmoeting plaatselijk de eigen identiteit recht blijven doen, anders krijg je een 'tutti-frutti-oecumene'. Daar waar de leiders van de kerk in beeld komen, liggen de kloven dieper."^x

De Wereldraad blijft werken aan bereiken van 'zichtbare eenheid'

"De Wereldraad van Kerken houdt vast aan volledige zichtbare eenheid van kerken. De grote hindernis is nog steeds dat christenen niet samen kunnen deelnemen aan het avondmaal (eucharistie). Over de doop is wel vergaande overstemming bereikt. Dat bleek dinsdag in Busan, Zuid-Korea, tijdens de bespreking van het rapport 'The Church - Towards a Common Vision' van de Wereldraad van Kerken.... De Wereldraad lijkt met haar doel van zichtbare eenheid de oude oecumenische idee van institutionele eenheid vast te houden, boven de gedachte van een spirituele oecumene. Met het rapport sluit de Wereldraad een decennialange bezinning op de kerk af. Het document is een vervolg op het zogenoemde Lima-rapport uit 1982 over 'doop, eucharistie en ambt'."^{xi}

'Theologische' of 'sociaal-economische' oecumene?

Mede omdat voortuitgang in 'theologische oecumene' tussen Rome en Wereldraad maar moeizaam vordert, horen we ook geluiden dat men zich voorlopig maar moet toeleggen op nauwere samenwerking op sociaal-economisch gebied. Dat creëert makkelijker toenadering. Rome vindt dat zelfs een goed idee, want het is toch één van de wegen 'die naar Rome leiden' (zie punt **b** hierboven). De Wereldraad heeft ook een goed gevoel bij zulke programma's, waarvan enkele hier worden vermeld:

"De Wereldraad heeft een aantal belangrijke programma's in werking gezet, waaronder het Concept van de Verantwoordelijke Maatschappij (JSPS), het Programma ter Bestrijding van Racisme (PCR) de bezinning op de Doop, Eucharistie en Ambt (BEM), het Conciliair Proces voor Vrede, Gerechtigheid en Heelheid van de Schepping (JPIC), Gaven Delen Wereld wijd, de dialoog met andere godsdiensten en het (inmiddels afgesloten) oecumenisch decennium Kerken Solidair met Vrouwen."^{xii}

Kritiek op de activiteiten van de Wereldraad van Kerken

"Hoewel de oecumenische gedachte die de Wereldraad van Kerken uitdraagt door christenen enerzijds als positief ervaren kan worden, is er ook kritiek, juist vanwege de oecumene en de wel zeer brede grondslag die uit deze oecumene volgt. Deze kritiek is onder meer afkomstig uit de meer orthodox-protestantse kerkgenootschappen, omdat deze oecumene de mogelijkheid in zich draagt om te leiden tot een minder heldere eigen geloofsovertuiging."^{xiii}

Korte samenvatting. Hoewel het profiel van de Wereldraad veel minder helder is dan dat van Rome, en de Raad ook geen gedetailleerd theologisch 'stappenplan' heeft ontworpen (zoals Rome), kunnen we in elk geval wel vaststellen dat **het einddoel van de 'oecumene'** voor beide hetzelfde is, namelijk: ***"zichtbare eenheid in één geloof en één eucharistische gemeenschap"***.

III) De Adventkerk en de oecumene^{xiv}

De wereldwijde Adventkerk heeft weliswaar geen officiële verklaring over de oecumene, maar er zijn ruim voldoende publicaties voorhanden, waaruit blijkt welke visie op de oecumenische beweging wij voorstaan. Niemand zal willen ontkennen dat er goede aspecten aan zitten. en dat de oecumenische beweging positieve effecten heeft gehad. Daarom veroordelen we de beweging als zodanig niet zonder meer, maar we hebben er wel een aantal zwaarwegende bedenkingen bij.

Enkele positieve aspecten van de oecumenische beweging

Het belangrijkste doel van oecumenische beweging is eenheid. Geen enkele adventist kan tegen de eenheid zijn waarvoor Christus zelf heeft gebeden. Ook heeft de beweging geleid tot vriendelijker relaties tussen de kerken onderling, met meer dialoog en minder onderlinge bitterheid. Ook veel ongefundeerde vooroordelen zijn weggenomen. Verder heeft de beweging zich ingezet voor de

bestrijding van racisme, het in praktijk brengen van de sociaal-economische kant van het evangelie (noodhulp e.d.). In dit alles waren de bedoelingen goed. Desalniettemin zijn wij van oordeel dat er aan de oecumenische beweging meer nadelen zitten dan voordelen.

Enkele kritische opmerkingen over opvattingen van de oecumenische beweging

-Eenheid. Enthousiaste voorstanders van de oecumenische beweging lijken er vanuit te gaan dat een grote meerderheid van de kerken uiteindelijk één organische eenheid zullen vormen. Zij leggen zoveel nadruk op het 'schandaal van de verdeeldheid' dat het wel lijkt alsof het de onvergeeflijke zonde is. Ketterij en afvalligheid krijgen nauwelijks aandacht. (*Ecumenical Understanding of Unity*)

-Geloof. In veel oecumenische kringen wordt 'ruimdenkendheid' gezien als een deugd. De ideale oecumenische gelovige is dogmatisch 'plooibaar'. Hij heeft veel respect voor het geloof van anderen, maar voor zichzelf is hij niet erg strikt. Het is dan ook niet bevreemdend dat het idee van 'ketterij' nogal eens in twijfel wordt getrokken. (*Ecumenical Understanding of Belief*)

-De Bijbel. Voor veel leiders van de Wereldraad van Kerken en oecumenische gelovigen is de Bijbel niet de norm voor het geloof. Net zoals voor liberale christenen in het algemeen is 'Goddelijke openbaring' niet populair. Het gaat vooral om eigen ervaringen. Bijbelse apocalyptische profetieën (voornamelijk Daniël en Openbaring) worden niet gezien als betrekking hebbend op de eindtijd. Kenmerkend voor sommige oecumenische vooronderstellingen is dat alle kerkelijke opvattingen over 'waarheid' afhankelijk zijn van de tijd waarin we leven, en daarom zijn ze niet bindend. Sommige oecumenische gelovigen zouden zelfs willen dat er een soort geloofsbelijdenis komt die bestaat uit een het samenvoegen van verschillende christelijk overtuigingen, een soort leerstellige cocktail dus. (*Ecumenical Understanding of Scripture*)

Profetie en 'Oecumene'

De wijze waarop Adventisten naar de oecumenische beweging kijken, wordt bepaald door het profetische woord (vnl. Daniël en Openbaring). *Terugblikkend* zien we eeuwen van vervolging en de anti-christelijke praktijken van het pausdom. We zien discriminatie en veel onverdraagzaamheid door de staat of de gevestigde kerken. *Vooruitblikkend* zien we het gevaar dat het Katholicisme en het protestantisme de handen ineen zullen slaan en een politiek-religieuze macht zullen vormen, die zal overheersen en in beginsel ook vervolgend van aard zal zijn. Zij zien 'de Kerk' die trouw is aan God niet als een 'jumbokerk', maar als een kleine minderheid die overblijft. Zij beschouwen zichzelf als de kern van dat overblijfsel, en zij willen geen verbinding aangaan met de christenen uit de eindtijd, die steeds verder van het Bijbelse geloof afdwalen. (*The Influence of Prophetic Understanding*)

Oecumenische samenwerking? Zouden Adventisten moeten samenwerken met de oecumenische beweging? Jazeker, maar alleen in zoverre het evangelie zuiver wordt verkondigd en de schrijnende menselijke nood wordt gelenigd. De wereldwijde Adventkerk wil niet in een lidmaatschap verwickeld raken dat beperkingen oplegt en de kerk weigert compromissen te sluiten waardoor mogelijkwijs het Bijbelse getuigenis dat wij verkondigen, aan banden wordt gelegd. Maar Adventisten willen wél 'gewetensvolle medemerkers' zijn. Als organisatie voor samenwerking zijn er positieve aspecten aan de oecumenische beweging. Maar als organisatie die een organische (en organisatorische) eenheid van de kerken nastreeft, zijn er meer bedenkingen van onze kant. (*Ecumenical Cooperation?*)

Adventisten en andere kerken

Al in 1926, lang voordat 'oecumene' populair was, heeft onze kerk daarover een verklaring uitgegeven. Daarin staat onder andere dat wij "elke organisatie erkennen die de naam van Christus hoog houdt in verband met het goddelijke plan om aan de wereld het goede nieuws te verkondigen, en dat we grote achting hebben voor zowel mannen als vrouwen uit andere christelijke gemeenschappen die betrokken zijn bij het winnen van zielen voor Christus." De omgang met andere christelijke kerken moet worden gekenmerkt door "christelijke wellevendheid, vriendelijkheid en

eerlijkheid". Tegelijkertijd echter maakt het document heel duidelijk dat wij als Zevende-dags Adventisten het als onze speciale opdracht zien de nabije komst van de Heer te verkondigen. Bij die opdracht kunnen en willen we ons geen beperkingen laten opleggen. (*Relationships With Other Religious Bodies*)

Adventisten als waarnemers bij de oecumenische beweging

Uit ervaring hebben we geleerd dat de 'waarnemer-adviseur' status de beste manier is waarop wij ons kunnen verhouden tot de diverse Raden van Kerken (nationaal, regionaal en wereldwijd). Dat helpt ons op de hoogte te blijven en de ontwikkelingen die gaande zijn te begrijpen. We maken zo ook kennis met christelijke denkers en leiders. Bovendien hebben we als kerk door onze aanwezigheid de mogelijkheid om invloed uit te oefenen en onze eigen visie uit te dragen. De oecumenische organisaties zijn gewoonlijk niet 'neutraal', maar volgen een specifiek beleid en streven ook vaak specifieke doelen na. Het zou niet zinvol zijn, als we (op zijn gunstigst) halfslachtige leden zouden zijn, of alleen lid voor de vorm (zoals een aantal kerken), of vaak oppositie zouden voeren (wat dan onvermijdelijk het geval zou zijn). *Op plaatselijk niveau*, waar het eerder gaat om praktische zaken dan over theologische kwesties, zou je je bepaalde vormen van lidmaatschap van onze kerk kunnen indenken, echter wel met de nodige behoedzaamheid. Je zou hierbij kunnen denken aan vergaderingen met predikanten van andere kerken, lokale kerkelijke organisaties, Bijbelstudiegroepen, speciale groepen die zich inzetten voor het oplossen van lokale noden en problemen. We moeten niet ten onrechte de indruk wekken dat we ons zouden willen onttrekken aan enige christelijke verantwoordelijkheid voor de lokale gemeenschap. (*Usefulness of Observer Relationships*)

Dialoog met andere kerken

Adventistische leiders en theologen hebben de mogelijkheid benut om de dialoog aan te gaan met vertegenwoordigers van andere kerken. Dat zijn nuttige ervaringen geweest. Het heeft geleid tot wederzijds respect. Oude vooroordelen, en wederzijdse onnauwkeurige en zelfs geheel verkeerde meningen over de leerstellingen van 'de ander' zijn uit de weg geruimd. Maar bovenal is hun mening over 'de adventboodschap' ten goede veranderd. Er is geen enkele reden waarom wij als Adventisten een minderwaardigheidsgevoel zouden moeten hebben. Het is een geweldig voorrecht om Zevende-dags Adventist te zijn en te weten dat de theologische en organisatorische fundamenten van onze kerk betrouwbaar en veilig zijn. (*Usefulness of Observer Relationships*)

Een Bijbels beeld van 'oecumene'

De Adventkerk voelt zich al vanaf haar ontstaan sterk aangesproken door het beeld dat de Bijbel schildert van een bijzondere 'eenheid van gelovigen' in de eindtijd. Deze eenheid ontstaat als gevolg van de speciale boodschap die God heeft voor 'het laatste der dagen'. Dat is de zogenaamde 'drie-engelen boodschap' (Openbaring 14:6-13) in combinatie met Openbaring 18. Op grond van deze Bijbels-profetische boodschap, ziet de Adventkerk zichzelf als de verkondiger en vertegenwoordiger van Gods 'eindtijd-georiënteerde oecumenische beweging'. Onze missie bestaat uit een oproep aan al Gods kinderen om 'uit te gaan', te vertrekken, uit de 'gevallen' religieuze gemeenschappen (Openb.14:8; 18:2-5) die zich mettertijd in toenemende mate op gewelddadige wijze zullen keren tegen hen die God willen dienen, overeenkomstig zijn Woord. Tegelijkertijd hebben wij een positieve oproep aan alle ware en trouwe gelovigen in al die kerken. Wij nodigen hen uit zich aan te sluiten bij die wereldwijde 'oecumenische beweging', die als kenmerken heeft dat ze "de geboden Gods en het geloof in Jezus bewaren" (Openb.14:12). *In de Wereldraad van Kerken* ligt de nadruk in de eerste plaats op toenadering, het tot stand brengen van 'eenheid' met elkaar. Op die manier hopen ze geleidelijk aan ook alle andere (leerstellige) onenigheid uit de weg te ruimen, die tussen de kerken onderling bestaat. *De Adventkerk*, daarentegen, roept alle ware gelovigen op om bewust afstand te nemen van de Babylonische verwarring en onenigheid tussen de kerken, en toe te treden tot de gemeenschap van eenheid, liefde en waarheid, die te vinden is in de wereldwijde Adventgemeenschap. (*Adventism a Prophetic Movement*)

Adventisten: de verkondigers van de ware en blijvende oecumene

In Hebrëeën 2:5 wordt verwezen naar “de toekomstige wereld” (“wereld”= oecumene), het komende universele Koninkrijk van God. Uiteindelijk is het *deze* ‘oecumene’ waarvoor Adventisten zich inzetten. Elke andere oecumenische beweging is slechts van tijdelijke aard. In afwachting van dat Koninkrijk van God, is het een christelijke plicht om van harte aan Christus toegewijd te zijn. “Vraagt iemand u waarop de hoop die in u leeft gebaseerd is, wees dan steeds bereid om u te verantwoorden. Doe dat dan vooral zachtmoedig en met respect, houd uw geweten zuiver...” (1Petr.3:15-16). (*Heralds of the True Oikoumene*)

Korte samenvatting. De Adventkerk erkent en waardeert de positieve activiteiten van de Wereldraad van Kerken, zoals bijvoorbeeld de betere relaties tussen de kerken die zij tot stand hebben gebracht, en hun inzet voor een betere en rechtvaardiger wereld. Maar het Bijbels-prophetische beeld van de eindtijd toont ons een heel ander soort ‘oecumene’ dan waar de Wereldraad voor staat. De Wereldraad streeft ernaar vanuit de hopeloos verdeelde christenheid (van zeer orthodox tot uiterst liberaal) te komen tot een “zichtbare eenheid in één geloof en één eucharistische gemeenschap”. De Adventkerk, daarentegen, streeft naar de Bijbelse vorm van ‘oecumene’, die kenmerkend is voor de eindtijd. Deze ‘oecumene’ ontstaat als gevolg van Gods wereldwijde oproep om hém te aanbidden, omdat hij de Schepper is van hemel en aarde (Openb.14:6-7). Alle gelovigen kunnen blijk geven van hun trouw aan God door de afvallige religieuze organisaties te verlaten (Openb.14:8 en 18:4). Dat zij God trouw willen zijn, blijkt uit het feit dat ze “de geboden van God bewaren en het getuigenis van Jezus hebben” (Openb.12:7; 14:11). Samen vormen ze een ‘oecumenische eenheid’ in liefde en waarheid.

Verwijzingen:

-
- ⁱ <http://www.rkdocumenten.nl/rkdocs/index.php?mi=600&doc=3085> / gepubliceerd in 1928
 - ⁱⁱ <http://www.rkdocumenten.nl/rkdocs/index.php?mi=680&nws=2219>
 - ⁱⁱⁱ <http://www.catholic.com/tracts/who-can-receive-communion> /10 augustus 2004
 - ^{iv} <http://www.nationalcatholicreporter.org/word/sb101805.htm> / (Bishops Synod on the Eucharist, October 2005, report#15; proposition 41 / 18 oktober 2005
 - ^v <http://www.ucc.org/pope-reaffirms-ban-on> /12 maart 2007
 - ^{vi} <http://www.oikoumene.org/en/about-us/faq#what-does-the-wcc-do->
 - ^{vii} https://nl.wikipedia.org/wiki/Wereldraad_van_Kerken
 - ^{viii} <http://www.oikoumene.org/en/church-families/seventh-day-adventist-church>
 - ^{ix} <http://www.oikoumene.org/en/about-us>
 - ^x http://www.raadvankerken.nl/pagina/1477/de_korte_druk_met_oecumene
 - ^{xi} <https://www.nd.nl/nieuws/geloof/wereldraad-wenst-zichtbare-eenheid.387411.lynkx> /5 november 2013
 - ^{xii} <http://www.kerkenamstelveen.nl/wereldraad-van-kerken/>
 - ^{xiii} https://nl.wikipedia.org/wiki/Wereldraad_van_Kerken
 - ^{xiv} <https://www.adventist.org/en/information/official-statements/documents/article/go/0/ecumenical-movement/> (De Nederlandse tekst van ‘De Adventkerk en de oecumene’ is een globale weergave en samenvatting van de originele tekst, het is dus geen letterlijke vertaling.)